

Сумський державний університет

**ОСОБИСТІТЬ, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА:
ПРОБЛЕМИ МИНУЛОГО І СЬОГОДЕННЯ**

Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
У двох частинах
Частина 2
(Суми, 18 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

парламент, але дана ознака не характерна для Верховної Ради України (однопалатний парламент).

Інститут глави держави хоч і зазнав більших змін, ніж інститут парламенту, але певні схожості у функціях та повноваженнях залишилися:

Стаття 106 КУ – повноваження Президента України:

- 1) забезпечує державну незалежність та безпеку;
- 2) має право вето щодо прийнятих ВРУ законів;
- 3) видає укази та розпорядження, що мають юридичну силу;
- 4) щорічно звітує перед ВРУ про становище України.

Отже більше половини повноважень та функцій короля Англії XIII–XV ст. та Президента України (4 з 7) є подібними.

Недосєков К., студ. гр. ЕС-41
наук. керівник – канд. політ. наук *С.М. Король*

Формування української молодіжної політики

Державна політика стосовно окремих соціальних груп суспільства існує багато років, однак як цілісна система політико-правових основ, організаційно-кадрова система соціальної роботи із забезпечення практичної реалізації прав і свобод, запитів і потреб молоді в багатьох країнах починає формуватися лише у другій половині XX століття. Проблемами, що наприкінці XX – на початку XXI століття зумовили потребу розробки й реалізації принципово нової державної молодіжної політики, зокрема й в Україні, були: ускладнення життя, вплив інтеграційних, глобалізаційних процесів на розвиток і взаємини між державами, загострення багатьох соціально-економічних,

політичних і духовних процесів, криза духовних ідеалів і орієнтацій громадян у країнах перехідного періоду тощо [13, с. 10].

Суть, особливості, практичне здійснення державної молодіжної політики в конкретній державі зумовлюються багатьма складовими, однак провідними є: характер держави, особливості її політичної системи, специфіка формування й реалізації соціальної політики тощо. [4; 5; 12]. Звідси визначають декілька основних моделей державної молодіжної політики, з-поміж яких вирізняють дві домінуючі за кількістю країн, де вони присутні: неоконсервативну (наприклад США), коли держава найперше надає соціальну допомогу тим категоріям і групам молоді, що її потребують, і соціал-демократичну (в більшості європейських країн), де держава практично бере на себе відповідальність за розв'язання майже всіх проблем молоді. Характерною особливістю молодіжної політики в європейських країнах є те, що вона здебільшого реалізується у трьох напрямках. Тобто держава, її органи розв'язують актуальні проблеми молоді в соціально-економічній, культурно-духовній сфері та у сфері молодіжного руху. При цьому більшість розвинених країн (Німеччина, Австрія, Фінляндія, Франція) продовжують розробляти й удосконалювати специфічне ювенальне законодавство. У багатьох країнах молодіжна політика реалізується завдяки відповідним державним і регіональним програмам, ґрунтується на створенні певних гарантій, умов для розвитку й самореалізації молоді.

У більшості країн світу державна молодіжна політика найчастіше має трирівневу структуру та проводиться на державному (загальнонаціональному), регіональному й місцевому (муніципальному, районному) рівнях. Сама молодь при цьому повинна брати участь у розробці молодіжної політики, яка є основою її існування [4; 5].

До цього додаємо й ту принципову обставину, що відмінність у моделях і практиці здійснення державної молодіжної політики значною мірою зумовлюється характером соціальної політики в конкретній країні. Серед різноманіття моделей соціальної політики виокремимо дві: соціально-демократичну та ліберальну.

Соціально-демократична модель досить мало вимог ставить до людини (особистості) в реалізації життєвих планів і програм, ґрунтується на так званих патерналістських засадах турботи про всіх, переважно апелює до держави, від якої очікують підтримки й турботи. Така модель, власне, й існувала в колишньому СРСР.

Ліберальна модель є протилежною соціально-демократичній, бо створює максимальні можливості для самореалізації людини. Ідеться про так звані рівні шанси й можливості та соціальну підтримку тих, хто без сторонньої допомоги, зокрема й з боку держави, неспроможний вирішити власні питання й проблеми [12].

Молодіжна державна політика незалежної України фактично почала формуватися ще в останнє десятиліття існування колишнього СРСР. Так, до розробки першого молодіжного Закону СРСР «Про загальні засади державної молодіжної політики в СРСР», який було прийнято у квітні 1991 року, мали стосунок українські юристи, науковці С. Головатий, М. Головатий, А. Матвієнко та ін. [3, с. 12].

До прийняття цього документа в колишніх союзних республіках, зокрема в УРСР, уже велася велика підготовча робота з розробки молодіжного законодавства, бо навіть у згаданому законі була спеціальна стаття 2 «Компетенція Союзу РСР і республік у галузі державної молодіжної політики», згідно з якою союзні республіки мали подбати про створення молодіжного законодавства на місцях.

Головними державними структурами, котрі опікувалися розробкою перших нормативно-правових актів, що мали започаткувати в Україні принципово нову державну молодіжну політику, стали Комісія у справах молоді Верховної Ради УРСР дванадцятого скликання (голова – А. Матвієнко, заступник – Ю. Збітнев, секретар – А. Толстоухов) і Міністерство у справах сім'ї та спорту УРСР (міністр – В. Борзов).

На першому етапі розробки концептуальних засад і перших проектів законів, що мали відстоювати державну молодіжну політику, було сформовано Тимчасовий молодіжний творчий колектив наукового центру з проблем молоді ЦК ЛКСМУ (пізніше – Науково-дослідний інститут проблем молоді).

Перший концептуально-правовий документ нової державної молодіжної політики в новітній Україні прийнято 15 грудня 1992 року шостою сесією Верховної Ради України дванадцятого скликання. Це була Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні [7]. Принципово важливо, що в цьому документі молодіжна політика визначалася як «пріоритетний та специфічний» напрям у державній політиці взагалі.

У декларації дано визначення поняття «державної молодіжної політики» як «системної діяльності держави у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що здійснюється в законодавчій, виконавчій, судовій сферах і ставить за мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов та гарантій для життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України», визначено суб'єкти такої політики. Зазначемо, що проголошення державної незалежності України відбулося саме тоді, коли створення інститутів державної

молодіжної політики було фактично розпочато. З літа 1991 року вже існували Міністерство України у справах молоді та спорту і його відомчий Український науково-дослідний інститут проблем молоді, який надалі й став основним теоретико-методологічним центром з подальшої розробки законодавчої бази та організаційно-методичних засад практичної реалізації державної молодіжної політики.

На відміну від України в більшості країн світу державна молодіжна політика розрахована передовсім на так звані вразливі категорії, а інша молодь лише стимулюється державою.

Таким чином, як і в інших країнах, так і в Україні розробляється спеціальне ювенальне законодавство, стимулюється розвиток молодіжного руху, підтримується рух волонтерський, діяльність спеціалізованих соціальних служб для молоді. Тож дедалі більшою є потреба формування й практичної реалізації такої молодіжної політики, суб'єктом якої разом із державою була б сама молодь. А реалізовуватися вона має за активної участі всього молодого покоління.

1. Атаманчук Г. В. Государственное управление. – М., 2000. – 392 с.

2. Бородін Є. І. Держава і молодь: історія ювенального законодавства в Україні (середина 80-х – початок 90-х років ХХ ст.). – К.: Український центр політичного менеджменту, 2004. – 243 с.

3. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991–2004 рр.): Моногр. – Д.: Герда, 2006. – 387 с.

4. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. – К.: Наук. думка, 1993. – 325 с.

5. Головатий М. Ф. Формування державної молодіжної політики в сучасній Україні (політологічний аналіз): Автореф. дис. ... докт. політ. наук. – 1999. – 15 с.

6. Лазос К. Д. Молодежная политика в Европейском Сообществе: структуры и подготовка молодежных работников/ Пер. с англ.; Под ред. А. А. Яременко, Н. Ф. Головатого. – К.: Укр. НИИ проблем молодежи, 1994. – 295 с.

7. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація від 15 грудня 1992 р. № 2859 / Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – С. 9.

8. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 5 лютого 1993 р. № 2998 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – С. 409–417.

9. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі. – К.: Універ. вид-во «Пулосари», 2003. – 252 с.

10. Система социологического знания: Учеб. пособ. – 3-е изд. / Сост. Г. В. Щекин. – К., 1998. – 347 с.

11. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: Посібник для підвищення кваліфікації працівників центрів соціальних служб для молоді: У 2-х ч. – К., 2001. – (1 ч. – 322 с., 2 ч. – 295 с.).

12. Управлінські аспекти соціальної роботи: Курс лекцій / М. Ф. Головатий (кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко та ін. – К.: МАУП, 2004. – 368 с.

13. Юрій Н. М. Політична соціалізація молоді в умовах трансформації суспільства: порівняльний аналіз міжнародного і українського досвіду: Автореф. дис. ... канд. політ. наук. – Одеса, 2002. – 16 с.

14. Конституція України. – К., 1997. – 39 с.